

YLI-11 11

1021

Karjalankylä, Polvijoki / A. Kehusmaa kelt. 1966

8/1021-109

Kivihauttien työpaikan  
korkairaus 1966

11

Maalismaan voimalaitoksen työalueen inventointi sekä Karjalankylän Pohjukan löytöpaikan tutkimukset Yli-Iissä kesällä 1966

Kesällä 1966 sain Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni Maalismaan voimalaitoksen työalueen inventoinnin ja mahdollisten löytöpaikkojen tutkimisen. Työm rahoitti voimalaitoksen rakentaja, Pohjolan Voima Oy. Inventoiduksi tulivat Pohjolan Voiman työohjelmakartassa (liite 11.1) mustilla viivoilla erotetut työalueet, lisäksi jokirannat Yli-Iissä olevaan Iijoen ylittävään siltaan saakka. (osa sillasta näkyy kartassa 1:10000, liite n:o 1) Koko alueelta oli vanhastaan tiedossa yksi esihistoriallisia esineitä sisältänyt löytö, eikä uusia löytöjä tullut ainoatakaan. Alueen korkeimmat kohdathan ovat n. 40 m merenpinnan yläpuolella, ja täällä Perämeren rannikkoalueella noin matalalta ei yleensäkään tunneta esihistoriallisen asutuksen jälkiä. Tuo ainoa löytöpaikka on Karjalankylän Pohjukka-nimisellä palstalla; siellä suoritin koekaivauksen.

pitäjä: Yli-Ii  
 kylä: Karjalankylä  
 palsta: Pohjukka rn:o 8<sup>16</sup>  
 om.: Heikki Leskelä os. Keskikylä YLI-II  
 peruskartta 351207, ruutu 52/44, p725255 i44413  
 löydöt: KM 9122, 9271, 17068:1-6

Reiällä varustetun kivihakun puolikkaan ja ison kivikirveen oli isäntä Heikki Leskelä löytänyt vuosina 1929 ja -30 omistamaltaan Pohjukaksi nimittämältään palstalta, joka on Iijoen pohjoisrannalla, n. 100 m alavirtaan Iijokeen laskevan Pohjukkaojan suusta ja 1100 m Iijoen ylittävästä maantiesillasta alavirtaan. Paikka ei tule jäämään veden eikä patojen alle, (sen korkeus on 40,7 - 41,6 m ymp., tuleva vedenpinta 39,30 m ymp.) mutta se päätettiin tutkia nyt, koska vedenpinnan nousu nostaa myös pohjavettä, mikä vaikeuttaisi tutkimuksia, jos niitä ryhdyttäisiin suorittamaan joskus myöhemmin. Maasto on tässä loivasti rantaa kohti viettävää, itse rantatörmäkään ei ole kovin jyrkkä: 10 m:n matkalla se laskeutuu pari metriä. (ks. profiili, liite n:o 3 ja kuvat 1 ja 3, liite 4) Löytäjä muisti löytökohdan varsin tarkkaan, ja kun oli sovittu tallatuiksi ja kaivetuiksi tulevien heinikoiden korvaamisesta, päästiin paaluttamaan ja kaivamaan koeojaa I, joka kulki löytökohdan kautta suurin piirtein kohtisuoraan joen rantaa ja korkeuskäyriä vastaan. (ks. kartta, liite 2) Koeoja I (K:1-21) oli 42 m pitkä; sen länsipuolelle sitä vastaan kohtisuoraan, ruutuun K:14, kaivettiin 16 m pitkä koeoja II (B-K:14) ja koeoja II:n länsipäästä alkaen I:n suuntainen koeoja III (B:14-21), jonka pituus oli 15 m; lisäksi kaivettiin

7 m pitkä ojanpätkä G-K:17. Ojien leveys oli 1 m. Koeojista saadut löydöt (KM 17068:1-5) ovat kovin epämääräiset, eikä niiden perusteella voi sanoa paikalla olleen esihistoriallista asutusta, varsinkin kun likamaata tai muita kiinteitä asutusjätteitä ei tavattu. Maaperä oli savista koeojien yläpäästä alkaen ruuturiviin 12 asti, siitä alkaen ruutuun 10 mennessä savi muuttui vähitellen hiesuksi ja hiesu taas ruuduissa 4-3 hienoksi hiekaksi, jota koko rantatörmä oli. Multakerroksen vahvuus oli 15-30 cm ja sen koostumuksessa näkyi myös kulloinkin kohdalla olevan pohjamaan laatu. (ks kuva 4, liite 4) Multakerroksen ja liikuttelelemattoman maan rajassa oli siellä täällä harvaa luontaista kivikkoa. (ks. kuva 2, liite 4) Koeoja III:n ruuduissa 19-21 sekä I:n ruuduissa 20-21 tuli vastaan tiivis kivipakkauma, ja sen kaakkoispuolella liikuteltu maa ulottui 50 cm normaalia syvemmälle. Maanomistaja kertoi, että juuri siitä kohden meni ennen vanhaan maantie, kivipakkauma on siis maantien pohjaa ja saveen kaivettu syvennys maantienojaa. - Kun koeojista ei ilmaantunut aihetta tasokaivaukseen, tutkimukset lopetettiin ja koeojat peitettiin. - Kiintopisteenä käytettiin pellonojan ja koeoja I:n välissä ruudun K:5 kohdalla olevaa suurta maakiveä, johon lukema koneelta oli 153. Kiintopisteen korkeus on 41,20 m ymp. vaakittuna kiintopisteestä n:o 532510, jonka korkeus peruskartan mukaan on 44,70 m ymp. (peruskartta n:o 351207, ruutu 52/43, p725249 i44368)

Kvartsi-iskos KM 17068:6 on löydetty Pohjukan palstan pohjoispuolella olevan tilan perunapellosta. (ks. karttaa, liite 2) Kynnöksestä, joka oli paikoin kääntänyt pohjamaatakin (hiekkaa) näkyviin, ei etsiskelyistä huolimatta löytynyt enempää iskoksia eikä muutakaan esihistoriallisesta asutuksesta kielivää jätöstä.

liitteet:

- 4 karttaa
- 4 valokuvaa (ff. 31665 - 68)

Helsingissä, 26.10.1966

*Aimo Kehusmaa*  
Aimo Kehusmaa, hum.kand.

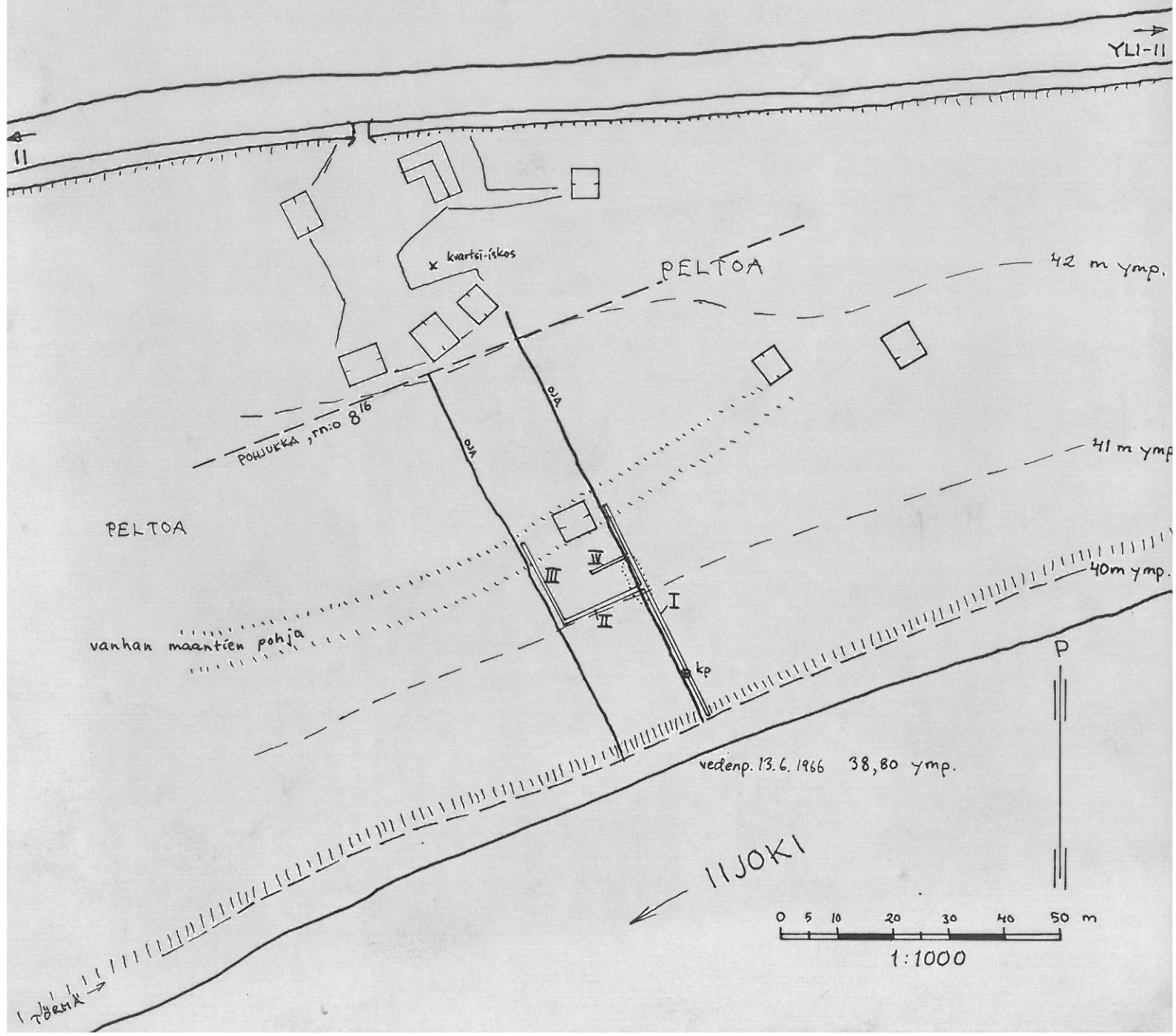
# YLI-II KARJALANKYLÄ POHJUKKA A. Kehusmaa 1966

mittak. 1:1000

kp = 153 = 41,20 m ymp.

kertomuksen liite n:o 2

○ KM 9122 ja 9271:n  
löytöpaikka



# YLI-II KARJALANKYLÄ POHJUKKA

A. Kehusmaa 1966

ote Pohjolan Voima Oy:n karttatekijästä IIJOKI 1/4

1:10000

kertomuksen liite n:o 1

→ Yli-II



kartta 1:1000  
kertomuksen liite n:o 2

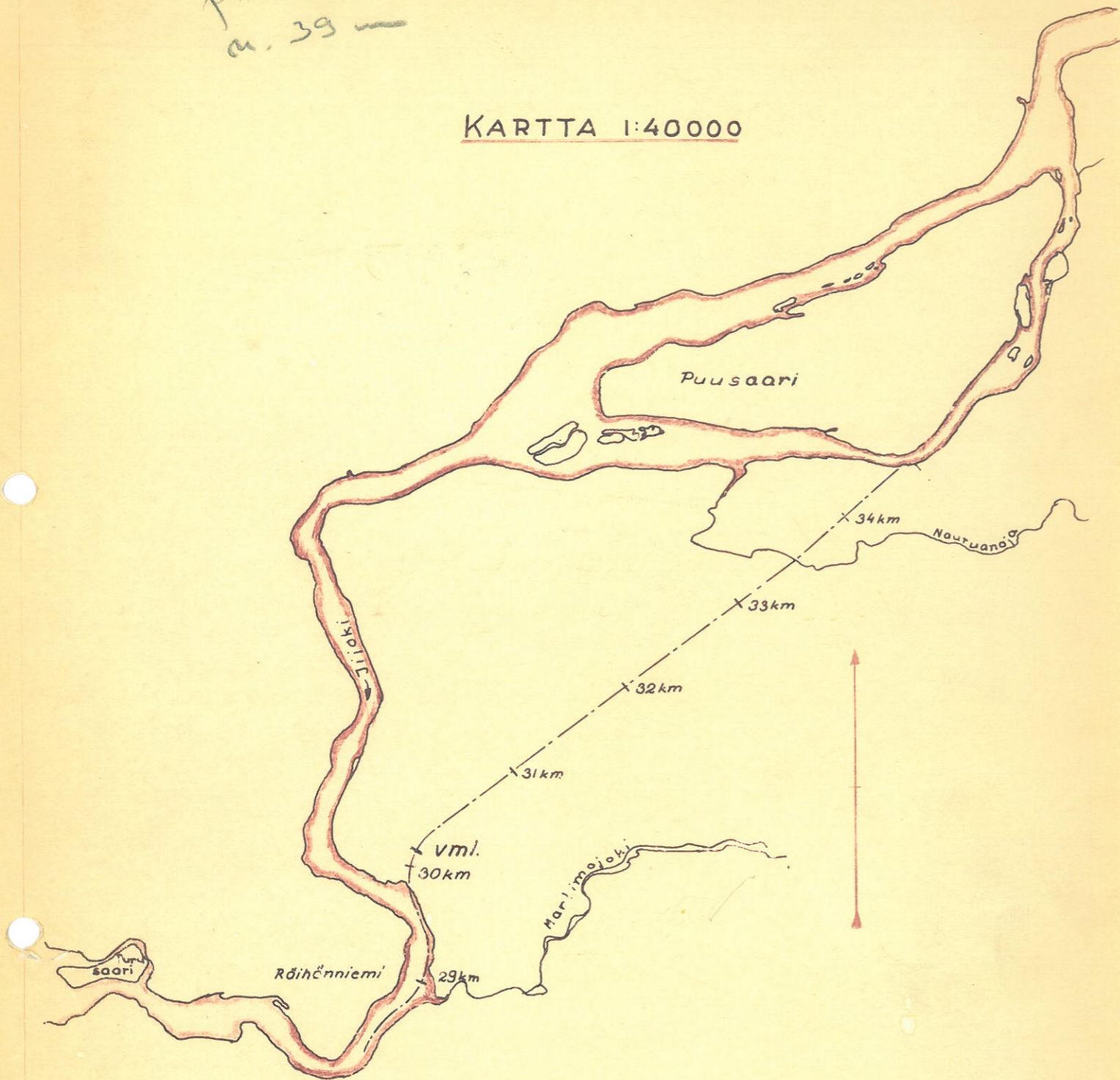


Kiiminki → Oulu

*Päätöskirja  
n. 39 m*

107

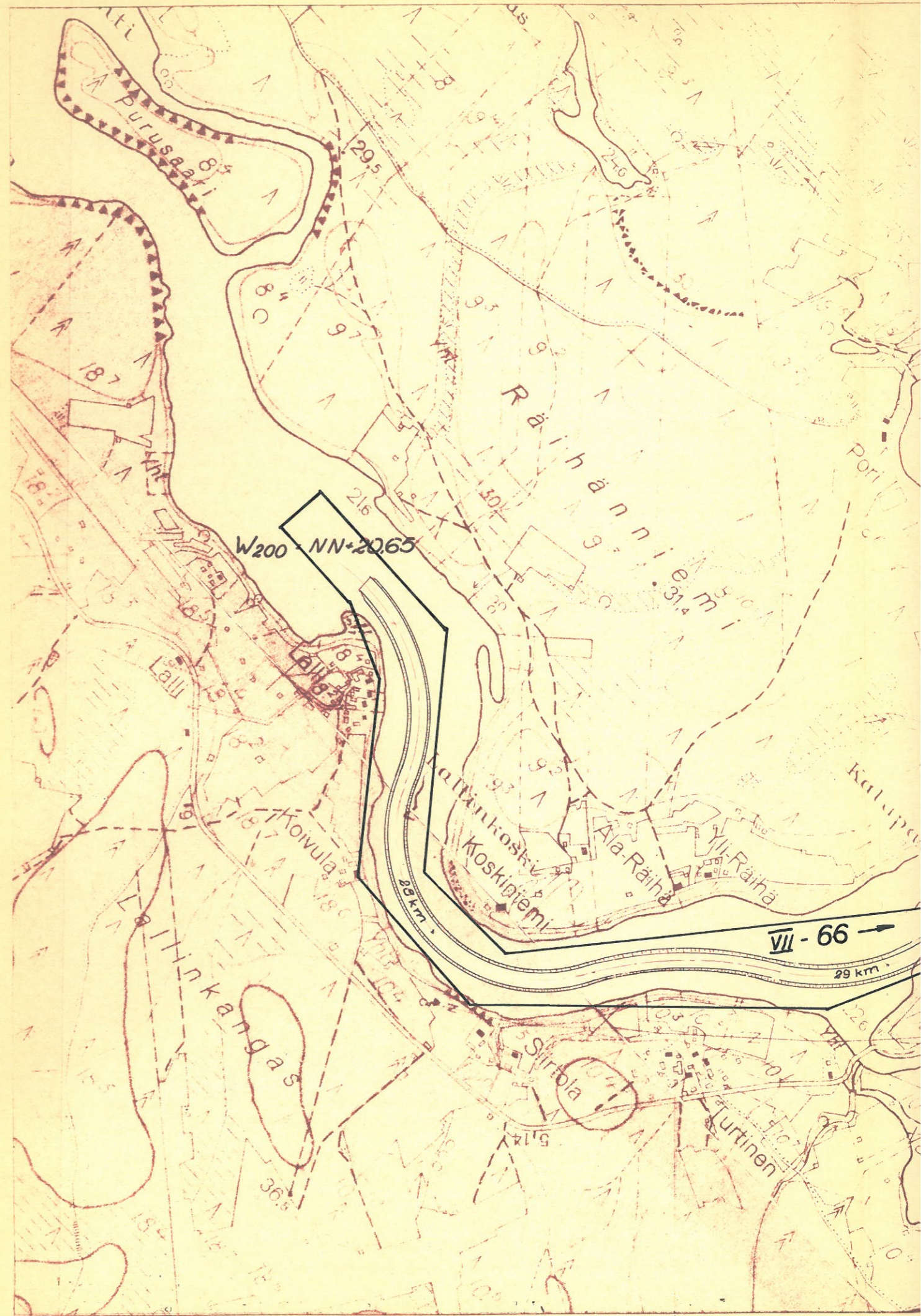
KARTTA 1:40000

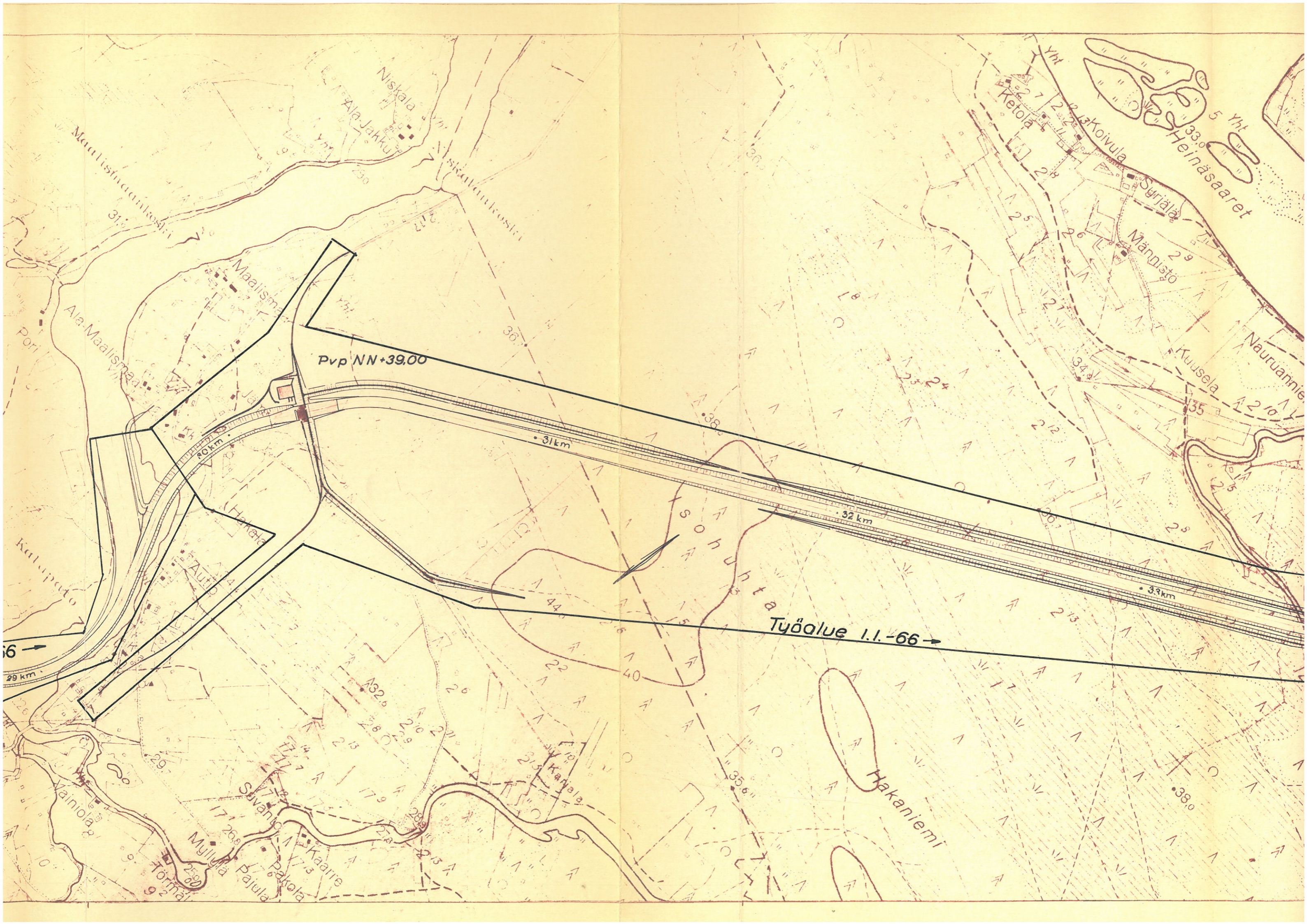


POHJOLAN VOIMA OY Maalimaan voimalaitos	1:10000	Piirt.	8.3.-65	S.P.
		Suunn.		
		Tark.		
Yleissuunnitelma		JM-11031-R		

Maalimaan inventointi

Liite 11.1





Pvp NN+39,00

31 km

32 km

33 km

Työalue 1.1.-66 →

Niskala

Ala-Jakku

Maalisma

Ala-Maalisma

Ketola

Koivula

Surjala

Mannisto

Kuusela

Nauruammie

Kalupeto

Hakela

Hakanieniemi

Vainiola

Myllyla

Sivana

Kaarre

Pakola

Tormala

Pori

29 km

30 km

31 km

32 km

33 km

34 km

35 km

36 km

37 km

38 km

39 km

40 km

41 km

42 km

43 km

44 km

45 km

46 km

47 km

48 km

49 km

50 km

51 km

52 km

53 km

54 km

55 km

56 km

57 km

58 km

59 km

60 km

61 km

62 km

63 km

64 km

65 km

66 km

67 km

68 km

69 km

70 km

71 km

72 km

73 km

74 km

75 km

76 km

77 km

78 km

79 km

80 km

81 km

82 km

83 km

84 km

85 km

86 km

87 km

88 km

89 km

90 km

91 km

92 km

93 km

94 km

95 km

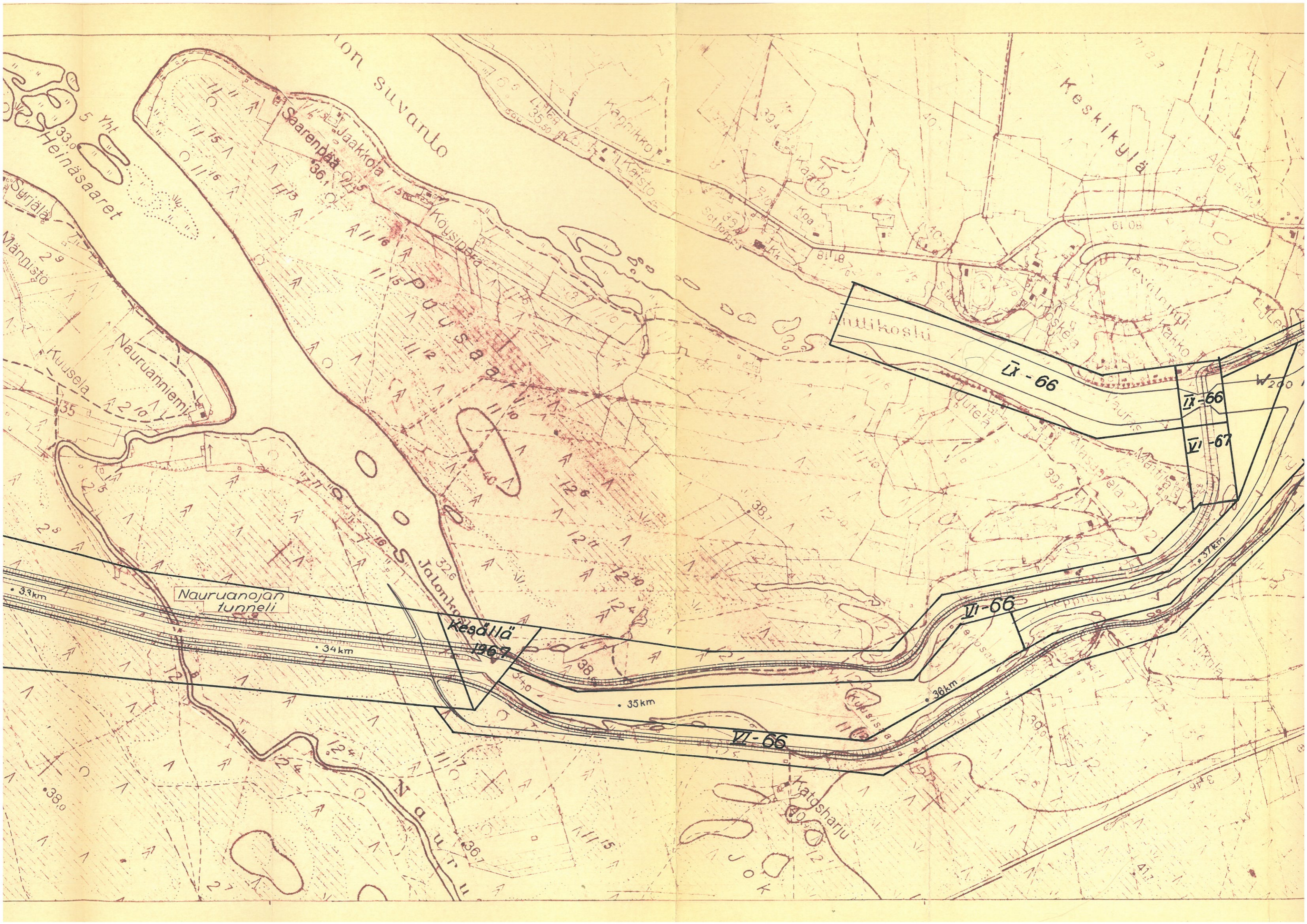
96 km

97 km

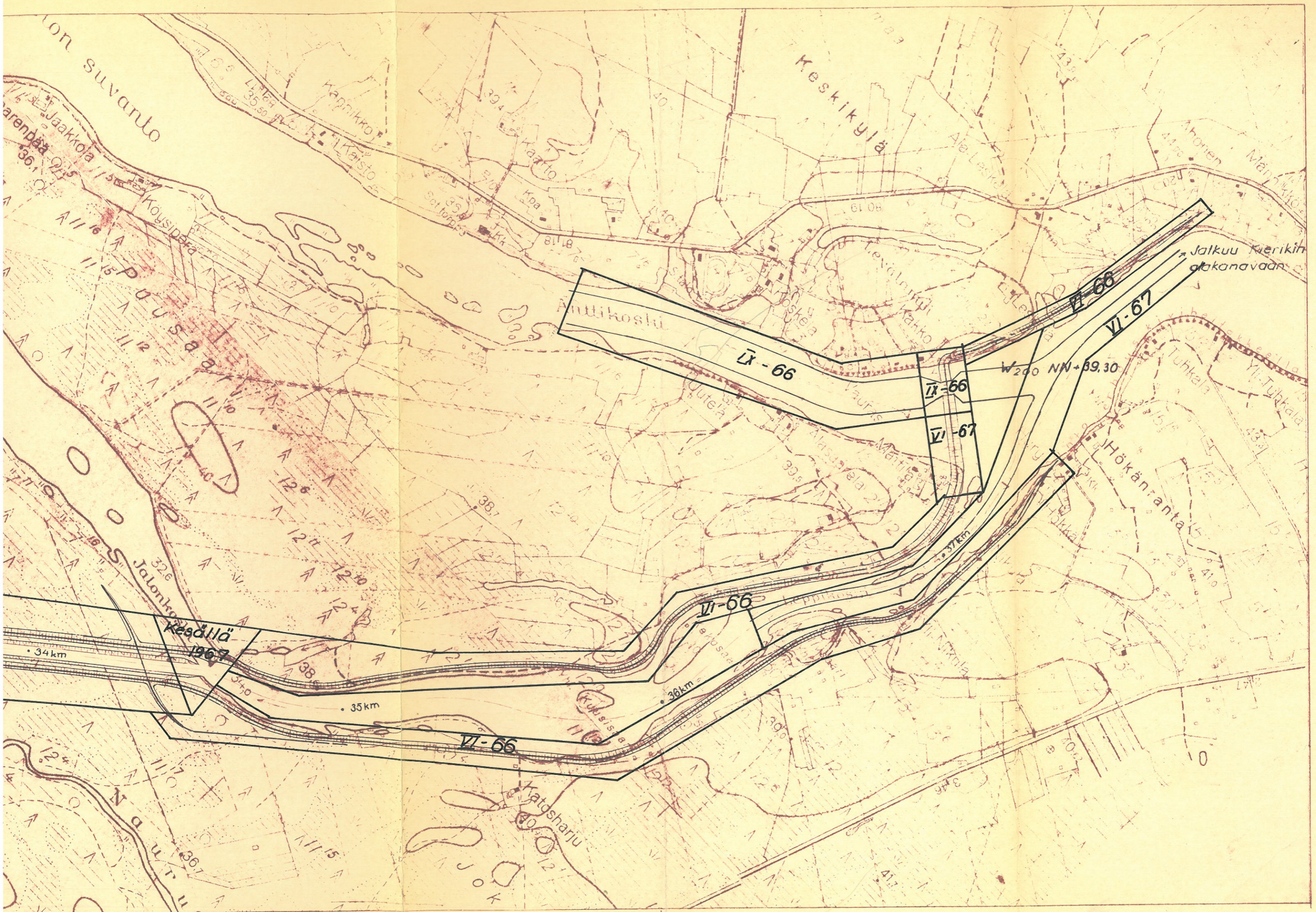
98 km

99 km

100 km







# YLI-II KARJALANKYLÄ POHJUKKA

A. Kehusmaa 1966

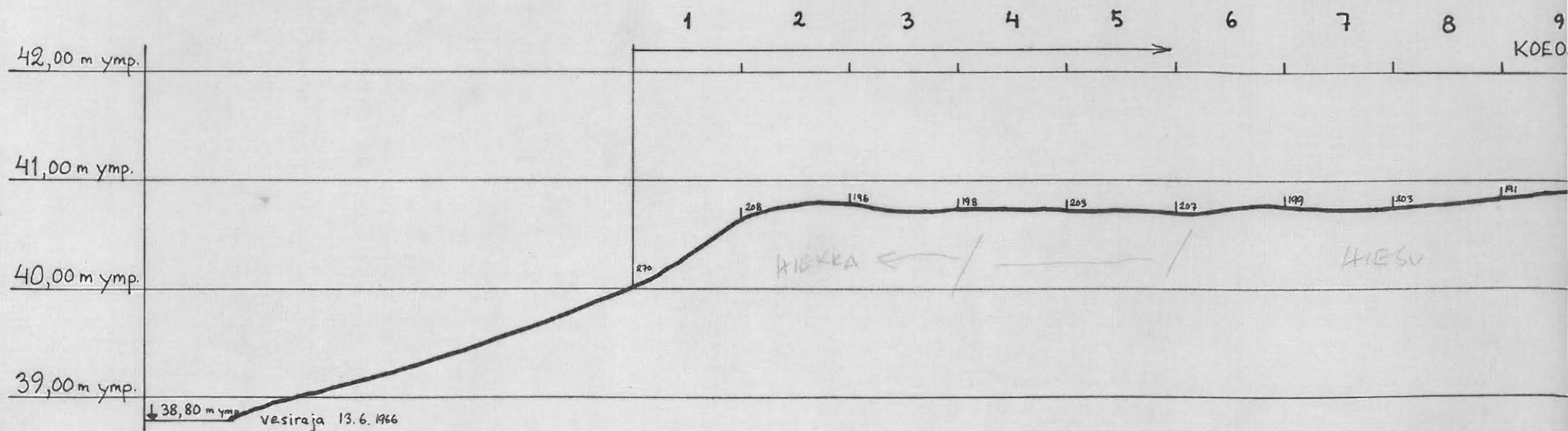
pintaprofiili koeja I:n kohdalta

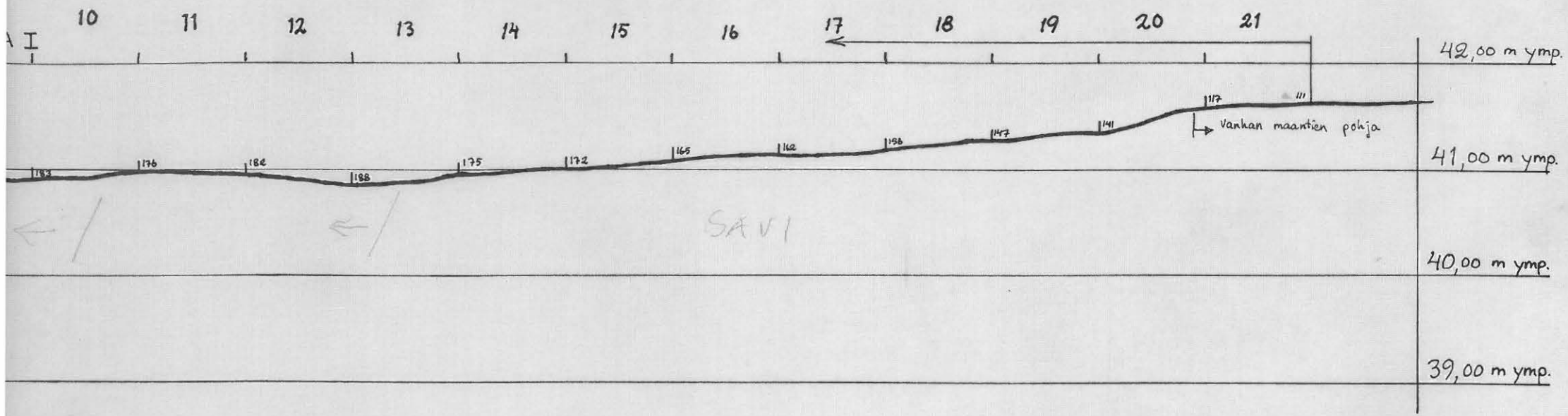
kp = 153 = 41,20 m ymp.

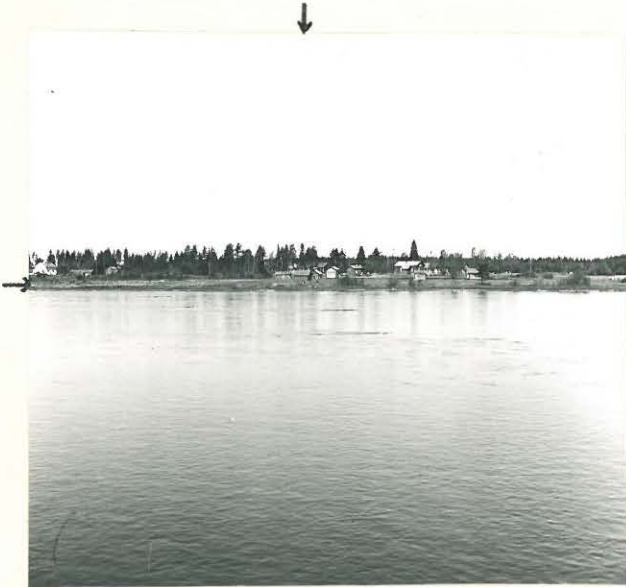
mittak: vaakas. 1:100

pystys. 1:50

kertomuksen liite n:o 3







f 31665

Kuva 1. Pohjukka lijoen etelärannalta kuvattuna. Kaivauspaikka nuolien osoittamassa kohdassa.



f 31666

Kuva 2. Koejaa I arataan. Kuva keäkosta.



f 31667

Kuva 3. Itäkoillisesta.



f 31668

Kuva 4. Koejaa II kaivetaan. Märkä savinen maa on raskasta kaivaa. Kuva itäkoillisesta.